

а й фундаментом для якісного оновлення національної економічної системи. Форсована інтеграція до ринку ЄС та поступове відновлення обсягів торгівлі з країнами Азії свідчать про високу адаптивність вітчизняного бізнесу, проте довгострокова ефективність управління цими процесами залежатиме від успішності переходу від сировинної моделі до експорту продукції з високою доданою вартістю. Розвиток технологічних кластерів, таких як Military-Tech та глибока агропереробка, у поєднанні з диверсифікацією логістичних шляхів, дозволить Україні зміцнити суб'єктність у міжнародному поділі праці та забезпечити стійке економічне відновлення у поствоєнний період.

Література:

1. Станасюк Н., Паліса А. Тенденції та перспективи українського експорту. *Економіка та суспільство*. 2024. № 69. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-42> (дата звернення: 06.04.2026).
2. Державна служба статистики України : офіційний вебсайт. URL: <https://stat.gov.ua/> (дата звернення: 08.04.2026).
3. Мережка В. М. Розвиток експортного потенціалу України в умовах геополітичних викликів. *Бізнес Інформ*. 2025. № 4. С. 25–32. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-4-25-32> (дата звернення: 08.04.2026).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-614-3-1-71>

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАЛУЧЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ З ЄС В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОСИЛЕННЯ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Уханова І. О.

*кандидат економічних наук, доцент,
завідувачка кафедри міжнародних економічних відносин
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна*

Ефективність залучення прямих іноземних інвестицій (ПІІ) з ЄС в сучасних умовах є визначальним фактором економічної життєздатності та безпеки України. У період масштабних викликів та активізації інтеграційних процесів європейський капітал перетворюється на основне джерело модернізації економіки [1]. Роль таких інвестицій сьогодні виходить за межі економічної статистики, оскільки кожна європейська компанія на українському ринку стає агентом інституційних змін, стимулюючи антикорупційні реформи та прозорість правосуддя (Рис. 1).

Інституційна трансформація

- Європейський капітал приносить із собою високі стандарти корпоративного управління, що прискорює реформування української судової та податкової систем.

Технологічна модернізація

- Через ПІІ відбувається «зелений перехід» та цифровізація промисловості. Це дозволяє інтегруватися у європейські виробничі ланцюжки.

Економічний якір

- Глибоке переплетення капіталів створює спільну відповідальність. Капітал, інвестований європейським бізнесом в українську енергетику чи агросектор, посилює політичну підтримку України з боку цих держав.

Рис. 1. Роль європейських інвестицій у зміцненні української економіки

Джерело: складено за [1; 2; 3]

Таким чином, через залучення ПІІ відбувається реальна інтеграція України у глобальні ланцюги створення доданої вартості, що дозволяє країні відійти від сировинної моделі розвитку та зміцнити політичну солідарність із країнами-членами ЄС через спільні економічні інтереси. Зрештою, успішність цього процесу визначає темпи відновлення інфраструктури та промислового потенціалу, роблячи шлях до повноправного членства в Європейському співтоваристві економічно і стратегічно виправданим.

Ефективність залучення ПІІ з ЄС в Україну протягом останніх 10 років визначалася зміною структури капіталу від активного розширення до стратегічного утримання та реінвестування в умовах воєнних ризиків. Країни ЄС залишаються критично важливим партнером, забезпечуючи понад 76% загального обсягу інвестицій станом на 2024–2025 роки [2].

Узагальнено залучення ПІІ у період 2015–2025 років можна представити у вигляді декількох етапів [2; 4]:

– 2015–2019 рр. – після значного відтоку капіталу в 2015 році через початок збройного конфлікту на Сході, спостерігалася поступова стабілізація. У 2018 році обсяги ПІІ зросли на 51,8% більше ніж за попередній рік.

– 2020–2022 рр. – пандемія COVID-19 у 2020 році призвела до найгірших показників за 20 років. У 2022 році, з початком повномасштабного вторгнення, ПІІ з ЄС впали через вихід капіталу з Нідерландів та Німеччини.

– 2023–2025 рр. – у 2024 році приплив ПІІ відновився, у тому числі через реінвестування доходів діючих компаній. У 2025 році зафіксовано зниження припливу ПІІ (до -43% порівняно з 2024 роком) через тривалі воєнні ризики та обмеження на репатріацію дивідендів.

Ключовими інвесторами в економіку України залишаються Нідерланди, Кіпр, Люксембург та Франція. Найбільш стійкими до викликів війни галузі, де інвестори продовжують купувати перспективні активи, залишаються агросектор та сектор ІТ. Слід відзначити, що незважаючи на війну, ринок злиття та поглинання демонструє активність у технологічному та аграрному

секторах економіки. Енергетика стає пріоритетом для фінансових організацій ЄС, зокрема, ЄБРР запланував інвестувати 1 млрд євро в енергетичні програми у 2025 році [2; 3].

Порівняння інвестиційної активності ЄС в Україні між 2021 (довоєнним) та 2025 роками демонструє радикальний перехід від традиційних комерційних ПІІ до інструментів змішаного фінансування та гарантій, орієнтованих на стійкість та відновлення (Таблиця 1). Якщо у 2021 році інвестиції з ЄС були спрямовані на отримання прибутку в умовах стабільного зростання, то у 2025 році вони стали інструментом стратегічного виживання та адаптації української економіки до стандартів ЄС. У 2024 році загальний чистий приплив прямих іноземних інвестицій (ПІІ) в Україну склав 3,8 млрд дол США, причому значну частину цієї суми 71,6% – склало реінвестування доходів іноземних компаній, які вже працюють на ринку. Основними країнами-інвесторами залишаються Кіпр – 31,6%; Нідерланди – 20,9%; Велика Британія – 5,0%; Швейцарія – 4,3%; Німеччина – 4,1%; Австрія – 3,6%; Франція – 2,8%; Люксембург – 2,0% [8].

Таблиця 1

**Порівняння інвестиційної взаємодії Україна – ЄС
у 2021 та 2025 роках**

Характеристика	2021 рік	2025 рік
Ключові галузеві пріоритети	Агросектор (експорт сировини), IT-аутсорсинг, роздрібна торгівля, нерухомість.	Енергетика, ВПК, критична інфраструктура, логістика («Шляхи солідарності»).
Основні види фінансування	Комерційні ПІІ, прямі банківські кредити, венчурні інвестиції.	Пільгові позики (Ukraine Facility), гранти, змішане фінансування.
Джерела капіталу	Переважно приватні європейські компанії та інвестиційні фонди.	Європейські фінансові організації (ЄБРР, СІБ) та публічні фонди країн-членів ЄС.
Роль реінвестування	Допоміжне джерело (акцент на нових проєктах – «greenfield»).	Домінуюче джерело (близько 70% ПІІ) через валютні обмеження та воєнні ризики.
Механізми страхування	Стандартне страхування майна та бізнес-ризиків.	Спеціалізоване страхування воєнних ризиків (MIGA, DFC, національні агентства ЄС).
Вимоги до інвестора	Рентабельність та відповідність локальному законодавству.	Стандарти, прозорість та відповідність вимогам членства в ЄС.
Технологічний фокус	Цифровізація послуг та автоматизація агровиробництва.	Енергоефективність, оборонні технології, технології подвійного призначення.
Інституційна база	Угода про асоціацію та ЗВТ.	Ukraine Facility (50 млрд євро), Ukraine Investment Framework, статус кандидата в ЄС.

Джерело: складено за [5; 6; 7]

Оскільки понад 76% усіх ПІІ надходять із країн ЄС, структура інвестицій за секторами відображає активність саме європейського капіталу (Рис. 2). Промисловість залишається лідером завдяки капіталомісткості діючих підприємств, де європейські власники змушені реінвестувати прибуток у підтримку потужностей, перш за все із фокусом на харчовій промисловості та металургії. Торгівельний сектор демонструє найшвидшу адаптивність до умов війни та високу оборотність капіталу. Тут слід відмітити високу частку реінвестування доходів ритейл-мереж з ЄС. Щодо секторів енергетики та інфраструктури слід відмітити, що хоча прямі грошові потоки приватних ПІІ є стриманими, цей сектор є пріоритетом для фінансування через ЄБРР. У фінансовій та страховій діяльності ПІІ в основному забезпечені підтримкою дочірніх банків іноземних груп (таких як Raiffeisen, BNP Paribas). ІТ-сектор розвивається через залучення коштів в розробку програмного забезпечення та стартапи.

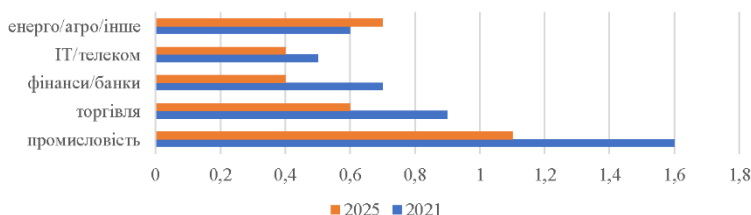

Рис. 2. Порівняльний графік обсягів ПІІ з ЄС за основними секторами економіки у 2021 та 2025 рр.

Джерело: складено за [8]

Таким чином, сучасна ефективність залучення ПІІ значною мірою базується на стратегії утримання існуючого бізнесу, де переважну частку капіталу становлять реінвестовані прибутки іноземних компаній. Важливу підтримку ПІІ надають нові інституційні механізми, зокрема програма Ukraine Investment Framework у межах масштабної ініціативи Ukraine Facility, яка передбачає надання гарантій для покриття ризиків приватних інвесторів. Водночас повноцінна реалізація інвестиційного потенціалу стримується низкою фундаментальних бар'єрів, серед яких ключовими залишаються активні воєнні дії, системне руйнування інфраструктури, правова нестабільність.

Література:

1. Ukhanova I., Melnik K. Ukraine in the international investment capital market in the context of post-war economic recovery. *Economic Innovations*. 2023. 25(3(88)). 261–271. URL: [https://doi.org/10.31520/ei.2023.25.3\(88\).261-271](https://doi.org/10.31520/ei.2023.25.3(88).261-271)
2. Тоцька О., Бурець О. Іноземне інвестування та фінансова підтримка України країнами ЄС в умовах військового стану. *Фінансово-кредитні*

системи: перспективи розвитку. 2025. 2(17). 192–202. URL: <https://doi.org/10.26565/2786-4995-2025-2-16>

3. Puzikova V. Foreign direct investment in Ukraine. *Hannover Economic Papers*. 2023. No. 706. <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/283157/1/dp-706.pdf>

4. Alekseevskaya H. Investment Attractiveness of Ukraine and EU Support During Crisis Periods. *Economics of Systems Development*. 2024. Volume 6. Issue 2. URL: <https://doi.org/10.32782/2707-8019/2024-2-19>

5. Ukraine Investment Framework. European Commission. URL: <https://enlargement.ec.europa.eu>.

6. Ukraine's Investment Attractiveness Index in 2025. Dnipropetrovsk Investment Agency. URL: <https://dia.dp.gov.ua>.

7. Ukraine Facility. URL: <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua>.

8. National Bank of Ukraine. Data of the FDI. Statistics data. URL: bank.gov.ua

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-614-3-1-72>

ТРЕНДИ РОЗВИТКУ ВЕНЧУРНОГО ФІНАНСУВАННЯ У СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Фасій Б. В.

*здобувач другого курсу магістратури
спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»
Міжнародний університет
м. Одеса, Україна*

Нестерова К. С.

*кандидат економічних наук, доцент,
завідувач кафедри економіка та міжнародних економічних відносин
Міжнародний університет
м. Одеса, Україна*

У сучасних умовах розвитку світової економіки венчурне фінансування виступає одним із ключових механізмів підтримки інноваційної діяльності та формування нових високотехнологічних секторів. Воно забезпечує залучення капіталу до ризикових проєктів, сприяє комерціалізації наукових розробок і стимулює економічне зростання. Водночас розвиток венчурного ринку характеризується значною динамічністю та залежністю від глобальних економічних тенденцій.